

at underkaste Eder disse, som I synes Trællebetingelser, thi det er Noget, som mangen en Mand føler at være en Trældoms Sag, ikke det, at han arbejder for en Betaling, men at han arbejder der, hvor han ikke vil, og for en Betaling, hvormed han ikke er fyldestgjort; det kalder mangen en Mand Trældom, og den kunne vi ikke unddrage den nuværende Leiehuusmandsbefolkning fra, naar vi ikke give Regjeringen en stor Myndighed og Communen en Tilskyndelse, som denne, til at hjælpe dem ud deraf. Naar man saa svarer mig: Ja, men det er dog vist galt at skaffe dem Leilighed til at friggjøre sig fra dette Arbejde, det er vist en ganske billig Ting, at den, som vil have en Mand's Huus, skal underkaste sig de Betingelser, som denne Mand stiller derved; men saa siger jeg: det kan være ganske rigtigt — og her skal jeg gaae ind paa en Sag, som har været meget berørt — naar I kunne bevise, at der var Mulighed for at faae andet Huus, naar I kunne bevise, at Husenes Mængde staaer i et passende Forhold til Familierne, og at deres Antal kunde blive forøget i Forhold dertil, til Priser, som vare nogenlunde overkommelige i Forhold til de Arbejdspriser, som findes; men det er umuligt, det staaer i Ingens Magt, og hvorfor staaer det i Ingens Magt? fordi alle de, som raade over det Jordsmøn, hvorpaa der skal bygges, ikke kunne faae en saa stor Betaling for den blotte Jord, de skulle give bort, som de bilde sig ind, at deres Herredømme over Arbejdsklassen er værd; deri ligger det. Om de have Ret i den Anskuelse eller ikke, derom er ikke Spørgsmaal her, men Anskuelserne ere saaledes; man er ikke tilfreds stillet ved at faae Betaling, man vil være Herre over Arbejdsklassen. Man har sagt: Naar I forfølge denne Regel consequent, saa komme I ogsaa over til Kjøbstæderne, og der ville I dog vel ikke gaae ind paa, at enhver Mand, som ikke kan faae Huusly, kan gaae hen til Byens Styrelse og sige: Skaf mig Huus! For det Første vil jeg kun derved bemærke: At det er skeet — i den yderste Time, det indrømmer jeg, men det er ikke sjældent skeet i Kjøbenhavn, at i den yderste Flyttedagstime Myndigheden har maattet lægge sig imellem og skaffe Huusly. Man sagde sidst, det huffer

jeg nok: Det var paa Bartou Loft; men jeg siger: Det er ikke paa Bartou Loft, der er skaffet mange andre og bedre Huusleiligheder end paa Bartou Loft. Ja, siger man, men der har ogsaa Myndigheden kunnet lade dette Tryk hvile paa dem indtil det yderste Dieblis, den Paagældende har jo indtil det yderste Dieblis været drevne frem, for at skaffe sig Leilighed, og det ville I jo netop tage bort; men jeg spørger, om dette ikke har en ganske anden Betydning paa Landet end i Byen. Hvor vil man, som her i en stor Stad, kunne finde en Hjelpekilde i det yderste Dieblis, hvor vil man i det yderste Dieblis saaledes kunne paavise og ordne alle Forhold? Man kunde jo, om det skulde være, naar det gif saa vidt, indquartere Hundreder af Familier i dette Slot, man er altsaa i Kjøbenhavn aldrig i Forlegenhed, man tør lade det gaae til det yderste Dieblis, thi Hjælpen er mulig, Redningen er der; men saaledes er det ikke paa Landet. Der er det i det yderste Dieblis ikke muligt, der have Folk 2 Gange 24 Timer maattet ligge ude paa Landeveien med deres Løi, medens de have løbet om, for at søge efter Huusly, og endda kun fundet et saa slet, at de ikke kunde blive deri, fordi der ikke var tæet under Tag, og een Ting maa man jo ogsaa lægge Mærke til: Har ikke Forholdene i Kjøbstæderne udviklet sig under ganske andre Betingelser end paa Landet? Man glemme ikke, at Forholdene paa Landet, som de nu ere, have udviklet sig under mange for Befolkningen indskrænkende Betingelser, men ogsaa i Forbindelse dermed under mange forsørgende Betingelser; tager man nu paa eengang de forsørgende Bestemmelser bort og lader en Mangfoldighed af de indskrænkende Bestemmelser blive tilbage, hvor skal da Befolkningen hen? Man vil maatte spørge mig: men hvilke ere da de indskrænkende Betingelser, man lader blive tilbage? Men jeg siger: der er jo Næringsbetingelserne. Kan nogen Mand frit drive Næring paa Landet? Der er hans Næringsfrihed indskrænket til et snevert Omraade, ja undertiden er den afhængig af hans Legemsbefæhning. En Krøbling paa Landet har fortrinsviis Adkomst til at blive Skrædder, men om han tyede til Kjøbstaden og satte sig op i Binduet og